Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

6.4.2022

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: HE 32/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esityksestä lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Tämän lain tavoitteena on korkealaatuisen kasvintuotannon, elintarvikkeiden laadun sekä ympäristön ja vesien tilan turvaamiseksi edistää hyvälaatuisten, turvallisten ja kasvintuotantoon sopivien lannoitevalmisteiden tarjontaa, lannoitevalmisteiden ja lannan asianmukaista käyttöä sekä tarvittavien tietojen antamista lannoitevalmisteiden ostajille ja käyttäjille.

MTK pitää ensiarvoisen tärkeänä lain tavoitteita, ja korostaa korkealaatuisten lannoitevalmisteiden merkitystä maaperän puhtauden turvaamisen kannalta. Kiertotalouden tehostaminen on myönteinen asia, mutta se pitää tapahtua vastuullisesti. Lisäksi ravinteiden käyttökelpoisuus kasveille pitää olla hyvä, jotta maahan ei kerry vaikealiukoisia ravinteita, jotka voivat myöhemmin aiheuttaa mm. vesistöjen kuormitusriskin.

Lannoitevalmisteiden raaka-aineiden puhtaus on tässä ensiarvoisen tärkeää. Kansallisten lannoitevalmisteiden tuotevaatimusten osalta Ruokavirasto valmistelee ja pitää yllä ainesosaluetteloa, johon sisällytetään turvallisiksi katsotut, sallitut lannoitevalmisteiden ainesosaluokkien ainesosat laatuvaatimuksineen. Tämä lista on tärkeä, ja sillä osaltaan varmistetaan markkinoille saatettavien lannoitevalmisteiden puhtautta. Tämän lisäksi lannoitevalmisteiden markkinavalvonnan merkitystä tässä suhteessa ei voi liikaa korostaa.

Lakiluonnoksen 6 § säätelee lannoitevalmisteiden sisältämän fosforin käyttöä. Pykälä koskee myös lantaa ja sen sisältämää fosforia. Lannoitevalmisteiden ja lannan mukana käytetyn fosforin määrien seuranta ja tilastointi koskevat myös viher- ja ympäristörakentamisessa käytettäviä lannoitevalmisteita. Tämä on MTK:n mielestä hyvä asia, koska myös näistä aiheutuu ympäristökuormituksen riski. Lakiluonnoksen perusteluissa on mainittu, että pykälän 1 momentin mukaan lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytön olisi perustuttava kasvin tarpeeseen maan eri fosforiluokissa. Näin pitää MTK:n mielestä ollakin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytöstä sekä tiedostojen sisällöstä ja järjestämisestä. Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että ”nykyistä ympäristökorvauksen mukaista fosforisääntelyä on pidetty toimivana. Fosforinkäytön ympäristökorvauksen mukaisten rajoitusten siirtäminen tämän lain nojalla annettavaan asetukseen laajentaisi nämä rajoitukset koskemaan kaikkia viljelijöitä”.

MTK kannattaa sitä, että fosforilannoituksen enimmäismäärät säädellään lannoitelain nojalla annettavalla asetuksella, mutta MTK ei voi hyväksyä sitä, että nykyiset ympäristökorvauksen

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

fosforirajat siirrettäisiin sellaisenaan tulevaan asetukseen. Lannoitelainsäädännön pitää mahdollistaa nykyisten viljelykasvilajikkeiden satopotentiaalin hyödyntäminen ja korkean laadun tuottaminen fosforiluvultaan erilaisilla peltolohkoilla. Nykyiset ympäristökorvauksen fosforirajat eivät sitä kaikissa tapauksissa mahdollista. Jo nyt on tutkimusnäyttöä siitä, että peltojen fosforiluokat voivat heikentyä liikaa tyydyttävästä heikompaan nykyisillä ympäristökorvauksen lannoitustasoilla, mikä ei kestävän kasvintuotannon kannalta ole järkevää.

Lisäksi MTK huomauttaa, että viljavuusanalyysin tulkintaa on muutettava siten, ettei multavuusluokan parannus laske suhteettoman paljon sallittua fosforimäärää kuten esimerkiksi välttävässä ja tyydyttävässä tilassa olevilla savimailla nykykäytännössä on tilanne. Sekä sallitut fosforirajat että analyysin tulkinta vaativat päivityksen, jossa otetaan huomioon maan multavuuden ja ravinteisuuden sekä viljelyteknologian myönteinen merkitys kasvinravitsemukseen ja ravinteiden hyödyntämiseen minimilain mukaisesti. On riski, että fosforin liika rajoittaminen johtaa mobilisoituvan typen tappioihin sekä heikentää kasvuun lähtöä, sadon tuleentumista sekä laatua. Nykyinen järjestelmä ei siten ole mitenkään toimiva, toisin kuin perustelutekstissä viitataan. Toinen vaihtoehto on, että nykyiset viljavuusluokitukset päivitetään, jonka jälkeen voidaan (silloin) olemassa olevaan P-asetukseen tehdä tarvittavat muutokset.

Lakiluonnoksen 45 § säädetään vahingonkorvausvelvollisuudesta. MTK pitää tärkeänä ja välttämättömänä, että lannoitevalmistelainsäädännössä säilyy jatkossakin nykyisenkaltainen ns. Ankaran vastuun mukainen vahingonkorvausperiaate. Tämän merkitys korostuu jatkossa, koska markkinoille saatetaan entistä enemmän erilaisista kierrätysmateriaaleista tehtyjä lannoitevalmisteita, joiden käyttöön liittyvät riskit voivat olla perinteisiä epäorgaanisia lannoitteita suuremmat. Lannoitevalmisteiden tuonti Suomeen erityisesti EU:n sisämarkkinoilta voi kasvaa tulevaisuudessa. Lannoitevalmisteiden valmistajalla on hallussaan lannoitevalmisteiden omavalvonta- ja laadunvalvonta-asiakirjat, joilla valmistaja voi tarvittaessa todentaa lannoitevalmisteen vaatimustenmukaisuuden. Mahdollisten ongelmien ilmentyessä lannoitevalmisteen ammattikäyttäjällä ei ole vastaavanlaisia keinoja todistaa puutteita lannoitevalmisteen määräystenvastaisuudesta. Lannoitevalmiste on jo levitetty esim. peltoon ja mahdolliset haitalliset vaikutukset kasvustoon ilmenevät vasta viiveellä. Tämän vuoksi ns. käänteinen todistustaakka on perusteltu.

Lakiluonnoksen 45 § on pudotettu pois valmistuttaja vahingonkorvausvelvollisuuden piiristä, mikä MTK:n mielestä heikentää ammattikäyttäjän asemaa ongelmatilanteissa. MTK pitää tärkeänä, että myös lannoitevalmisteen valmistuttaja sisällytetään vahingonkorvausvelvollisuuden piiriin, kuten on nyt voimassa olevassa lannoitevalmistelaissa.

Helsingissä 6.4.2022

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY
Mika Virtanen
kasvinviljelyasiamies